

Usposabljanje spremljevalcev izrednih prevozov

mag. Marjan Dolenšek, Gozdarski inštitut Slovenije, Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko

Objavljeno na spletu 03.07.2023 (<https://doi.org/10.20315/IG.2023.0028>)

Izredni prevoz je prevoz z vozilom (motorno vozilo) ali skupino vozil (motorno vozilo s polpriklopnim vozilom ali motorno vozilo s priklopnim vozilom), ki samo ali skupaj z nedeljivim tovorom presega s predpisi dovoljeno skupno maso, osne obremenitve ali mere (dolžino, širino, višino). Izredne prevoze ureja več predpisov, če poenostavimo, od Zakona o cestah do ustreznih pravilnikov, ki urejajo te prevoze.

Kmetijska in gozdarska vozila na cesti

V primeru kmetijskih in gozdarskih vozil je najbolj problematična širina vozil. Brez omejitev oz. brez posebnih pogojev je za vsa vozila v cestnem prometu določena največja dovoljena širina 2,55 m. Za traktorje na gospodarski vožnji z dvojnimi pnevmatikami ali s širokimi pnevmatikami s tlakom največ 1,5 bara, ali s priklopniki ali traktorski priključki, pa znaša 3,06 m. Enaka največja dovoljena širina velja tudi za delovne stroje na gospodarski vožnji (npr. kombajne). Vsak prevoz s preseganjem te širine (ali drugih mer ali mas), pa je izredni prevoz in se ga sme opravljati le na podlagi dovoljenja za izredni prevoz.

Predpisi določajo več kategorij izrednih prevozov in sicer glede na presežene mere in mase nad dovoljenimi. Izredni prevozi s kmetijskimi in gozdarskimi vozili se praktično vsi uvrščajo v kategorijo V, ki je »prevoz z delovnim strojem, vleka zamenljivega vlečenega stroja ali traktorskega priključka brez tovora, kadar to vozilo presega s predpisi dovoljene dimenzije in osne obremenitve, vendar ne presega dovoljene skupne mase«.

Dovoljenje za izredni prevoz

Dovoljenje za izredni prevoz na osnovi vloge izvajalca izrednega prevoza izda Direkcija RS za infrastrukturo, če se izredni prevoz izvaja na državnih cestah ali na državnih cestah in občinskih cestah. Če se izredni prevoz izvaja izključno na občinskih cestah, dovoljenja izda pristojen občinski organ. V tem primeru se vloga vloži na občino, sicer pa na prej omenjeno direkcijo. Pridobiti je mogoče dovoljenje za izredni prevoz s krajšim obdobjem veljavnosti (do 30 dni), ki je praktično namenjeno za enkratne prevoze in z daljšim obdobjem veljavnosti (do 12 mesecev), za večkratne prevoze, to je za več prevoznih poti in za daljše časovno obdobje. Za kmetijska in gozdarska vozila je smiselna slednja možnost in sicer za obdobje trajanja sezone (npr. spravila pridelkov).

Spremljanje izrednih prevozov

Pri izvedbi izrednega prevoza je pomembno spremljanje izrednega prevoza. To se sme izvajati z osebnimi ali tovornimi vozili, ki ne presegajo največje dovoljene mase 3,5 tone in ki vozniku zagotavljajo dobro vidljivost nazaj in ob straneh. Spremljanje izrednih prevozov s traktorji predpisi ne omogočajo. Spremljevalno vozilo mora imeti ustrezno opremo, s katero spremljevalec lahko učinkovito opozarja druge udeležence v prometu in usmerja promet ter komunicira z voznikom vozila s katerim se izvaja izredni prevoz. Glede na vrsto izrednega prevoza je sta okvirno predpisani tudi vrsta in število spremstev in vrsta opreme, ki se uporablja v spremljevalnem vozilu oz. vozilih.

Usposabljanje za spremljevalce izrednih prevozov

Spremljevalci izrednih prevozov morajo opraviti predpisano usposabljanje in preskus usposobljenosti (izpit). Usposabljanje se izvede v enem dnevu, traja 8 šolskih ur in je razdeljeno na teoretično usposabljanje (6 ur) ter praktično usposabljanje (2 uri). Usposabljanje zajema vsebine iz predpisov, ki se nanašajo na izvajanje izrednih cestnih prevozov, organizacije in tehnične priprave izrednih prevozov, prometne varnosti izrednih prevozov in praktično usposabljanje. K usposabljanju lahko pristopijo kandidati, ki imajo vozniško dovoljenje najmanj B kategorije, niso vozniki začetniki in niso bili pravnomočno obsojeni na nepogojno kazen zapora za kazniva dejanja zoper varnost javnega

prometa. Izpit pred strokovno komisijo je razdeljen na praktični del in teoretični del. Po uspešno opravljenem praktičnem delu oz. praktičnih ustnih vprašanjih lahko kandidat pristopi še k pisnemu teoretičnemu delu. Po opravljenem izpitu lahko spremljevalec spremlja katerikoli izredni prevoz, ne le kmetijska in gozdarska vozila, ki jih tu obravnavamo. Obnovitveno usposabljanje je potrebno opraviti vsakih 5 let. Na obnovitveno strokovno usposabljanje se lahko spremljevalci prijavijo največ 18 mesecev pred potekom veljavnosti potrdila o usposobljenosti za spremljevalca izrednih prevozov. Pri obnovitvenem usposabljanju je potrebno pristopiti k oz. opraviti le teoretični del izpita.

Usposabljanje za spremljevalce izrednih prevozov lahko izvajajo izobraževalna ali druga organizacija, ki jo na podlagi javnega razpisa izbere in pooblasti ministrstvo, pristojno za promet. Trenutno je to B & B Izobraževanje in usposabljanje (<https://bb.si>, tel 041 704 497). Usposabljanje je do nedavnega potekalo le v poslovnih prostorih organizacije v Ljubljani ali Kranju, od maja letošnjega leta pa tudi na terenu. Na pobudo več kmetijskih organizacij in izvajalcev izrednih prevozov je organizator uspel pridobiti dovoljenje za izvedbo na terenu in konec maja so izvedli usposabljanje v Biotehniški šoli v Rakičanu. Nadaljnje izvedbe na terenu bodo odvisne od zanimanja kandidatov.

Dodatne informacije na spletnih straneh strojnih krožkov in arhivu oddaje Ljudje in zemlja:

<https://s-k.si/novice/izredni-prevozi-v-kmetijstvo-in-gozdarstvu>

<https://365.rtvsl.si/arhiv/ljudje-in-zemlja/174942481>

Slika 1: Splošna največja dovoljena širina vozil v cestnem prometu je 2,55 m, za kmetijska in gozdarska vozila na gospodarski vožnji pa 3,06 m. Za vse prevoze nad tem je potrebno dovoljenje za izredni prevoz.

Slika 2: Vozilo s katerim se izvaja izredni prevoz in spremljevalno vozilo morata biti predpisano označena. Spremljevalec v spremljevalnem vozilu mora opraviti predpisano usposabljanje, ki ga mora obnavljati vsakih 5 let.

Slika 3: Praktično usposabljanje za spremljevalce izrednih prevozov pri pooblašeni organizaciji za usposabljanje B & B Izobraževanje in usposabljanje d.o.o. Na sliki vidimo predpisano označeno spremljevalno vozilo in del predpisane opreme.